

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN

Bùi Thị Hợi

Phê bình văn học của Lê Tràng Kiều trước
Cách mạng tháng Tám 1945

Luận văn Thạc sĩ Văn học

Mã số: 60 22 32

Người hướng dẫn: PGS.TS. Nguyễn Ngọc Thiện

Hà Nội - 2008

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành và sâu sắc của mình tới PGS.TS Nguyễn Ngọc Thiện, người đã tận tình chỉ bảo, hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành Luận văn này. Thầy không chỉ cung cấp cho tôi tư liệu sách vở mà còn cho tôi những định hướng khoa học đúng đắn.

Các thầy cô trong khoa, bạn bè cùng lớp và gia đình cũng đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong công việc nghiên cứu. Tôi xin ghi nhận tất cả những tấm lòng cùng sự giúp đỡ ấy. Mong các thầy cô, bạn bè, gia đình nhận ở tôi lời cảm ơn chân thành và sâu sắc nhất.

Đặc biệt tôi xin gửi lời cảm ơn tới PGS.TS Trần Khánh Thành, người đã cho tôi những ý kiến đóng góp quý báu trong quá trình nghiên cứu.

Một lần nữa tôi xin gửi lời cảm ơn và kính chúc sức khỏe, hạnh phúc, thành đạt tới những người đã giúp đỡ tôi trong hành trình nghiên cứu khoa học này.

Hà Nội, tháng 11 năm 2008

Tác giả

Bùi Thị Hợi

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài	7
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	8
2.1. Ở miền Nam.....	8
2.2. Ở miền Bắc	8
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	12
4. Phương pháp nghiên cứu.....	13
5. Cấu trúc của luận văn	13

PHẦN II: NỘI DUNG

CHƯƠNG I: LÊ TRÀNG KIỀU - CUỘC ĐỜI VÀ SỰ NGHIỆP

1. Bối cảnh thời đại.....	14
2. Vài nét về sự phát triển của lý luận phê bình văn học Việt Nam.....	16
3. Cuộc đời và sự nghiệp của Lê Tràng Kiều	19

CHƯƠNG II: QUAN NIỆM VĂN HỌC CỦA LÊ TRÀNG KIỀU

1. Vấn đề chức năng của văn học và thiên chức của nhà văn.....	25
2. Vấn đề tài năng và phong cách của người nghệ sĩ.....	33
3. Vấn đề nội dung và hình thức của tác phẩm	43
4. Vấn đề tự do trong sáng tạo nghệ thuật	47

**CHƯƠNG III: LÊ TRÀNG KIỀU - NHÀ PHÊ BÌNH THƠ MỚI
ĐẦU TIÊN**

- 1. Quan niệm của Lê Trầg Kiều về phê bình văn học..... 50*
- 2. Người có công đầu tiên khẳng định sự thắng lợi của phong trào thơ
Mới 56*
- 3. Khám phá phong cách độc đáo của nhiều nhà thơ mới..... 62*
- 4. Vài nét về phương pháp phê bình văn học của Lê Trầg Kiều 83*

PHẦN KẾT LUẬN

THƯ MỤC THAM KHẢO

PHẦN MỞ ĐẦU

1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

Lê Tràng Kiều, cái tên ấy có thể còn ít được biết đến, thậm chí còn xa lạ với nhiều người, ngay cả đối với những sinh viên chuyên ngành văn học. Ông là nhà phê bình văn học có khá nhiều đóng góp cho nền phê bình văn học Việt Nam trước cách mạng tháng Tám. Cùng với Hoài Thanh, Lưu Trọng Lư, Lê Tràng Kiều là thành viên của *Văn phái phương Đông*, đã tham gia chấp bút *Văn chương và hành động* và ông cũng là một trong những người tích cực đi đầu tham gia vào cuộc tranh luận thơ mới, thơ cũ (1932 - 1941) để lên tiếng ủng hộ cho thơ mới. Tuy rằng ông chưa có một tác phẩm nào chuyên về phê bình văn học như Hoài Thanh nhưng nếu các bài nghiên cứu phê bình văn học của ông được tập hợp lại cũng dễ có được một cuốn sách đến mấy trăm trang. Tất nhiên vấn đề không nằm ở số lượng nhiều hay ít mà chính là ở những đóng góp của ông trong tiến trình phê bình văn học Việt Nam. Vậy mà dường như Lê Tràng Kiều đã bị lãng quên, chìm lấp theo dòng thời gian, bởi trong *Tổng tập văn học Việt Nam* (bộ cũ) dày hàng mét phần về Lê Tràng Kiều cũng chỉ có dăm ba dòng mà còn chưa rõ năm sinh năm mất, cũng không ghi về quê quán. Chính vì vậy việc nghiên cứu những di sản lý luận phê bình văn học của ông cũng không được chú ý đến. Người ta có thể biết đến tên tuổi của Hoài Thanh với bài tổng kết hoành tráng *Một thời đại trong thi ca* cho phong trào Thơ Mới nhưng người ta lại không biết rằng trước đó Lê Tràng Kiều đã ca ngợi Thơ Mới một cách toàn vẹn góp phần mở ra thời kỳ thăng thế của Thơ Mới mà một số kết luận có tính gợi mở của ông đã được nhiều nhà nghiên cứu đi sau (trong đó có Hoài Thanh) trân trọng tiếp thu.

Trong khoảng 10 năm trở lại đây với sự nỗ lực của giới nghiên cứu trong đó có Nguyễn Ngọc Thiện, Mã Giang Lân, Nguyễn Xuân Sanh, Anh Chi thì những tác phẩm của Lê Tràng Kiều trước cách mạng tháng Tám mới được xuất hiện trước công chúng. Các nhà nghiên cứu này đã sưu tập và công bố khá đầy

đủ các tác phẩm phê bình văn học của Lê Tràng Kiều và đưa ra những đánh giá tích cực về ông.

Tuy nhiên, đây cũng chỉ là những công trình dưới dạng sưu tập tư liệu. Những nghiên cứu bước đầu nếu có thì cũng chỉ là các bài viết lẻ trên các báo và tạp chí. Tuy nhiên các nhà nghiên cứu đã bắt đầu nhận ra những đóng góp và công lao của Lê Tràng Kiều đối với nền phê bình văn học nước nhà.

Chính vì thế khi đã có đầy đủ tư liệu tác phẩm của Lê Tràng Kiều trong tay chúng tôi muốn có một công trình nghiên cứu một cách đầy đủ, toàn diện trên tinh thần khoa học nghiêm túc phê bình văn học của Lê Tràng Kiều trước Cách mạng tháng Tám. Từ đó nhằm đưa ra những đánh giá đúng mực về những đóng góp của Lê Tràng Kiều đối với phê bình văn học Việt Nam những năm trước cách mạng.

2- LỊCH SỬ VẤN ĐỀ

2.1- Ở MIỀN NAM

Văn học miền Nam chú ý đến Lê Tràng Kiều từ sớm hơn miền Bắc. Ngay từ trước những năm 1986, trên một số tạp chí đã xuất hiện các bài viết về Lê Tràng Kiều. Tuy nhiên đây mới chỉ là các bài báo viết lẻ công bố một số tác phẩm của Lê Tràng Kiều, chưa có những nghiên cứu một cách hệ thống về những đóng góp của Lê Tràng Kiều, cũng như chưa có sự sưu tập đầy đủ các tác phẩm của ông.

2.2- Ở MIỀN BẮC

Ở miền Bắc trước thời kỳ đổi mới (1986) do sự chi phối của nhân quan chính trị nên các nhà phê bình thuộc trường phái *Nghệ thuật vị nghệ thuật* không được chú ý, thậm chí còn bị coi là tiêu cực. Các tác phẩm của họ vì thế bị cấm lưu hành hoặc bị tịch thu nên việc sưu tập và nghiên cứu về họ hầu như không có. Lê Tràng Kiều là một trong số những nhà phê bình như thế. Những

tác phẩm của ông bị chìm lấp bởi lớp bụi thời gian cho nên ở miền Bắc những năm trước đổi mới tên tuổi của Lê Tràng Kiều hầu như không được nhắc đến. Khi đã có độ lùi thời gian cần thiết để có cái nhìn chuẩn xác hơn, vị tha hơn về phái *Nghệ thuật vị nghệ thuật* thì tên tuổi của Lê Tràng Kiều mới được chú ý. Tuy nhiên mãi tới khoảng 10 năm trở lại đây các tác phẩm của Lê Tràng Kiều mới được xuất hiện và công bố đầy đủ.

Người đầu tiên chú ý và tâm huyết với sự nghiệp phê bình văn học của Lê Tràng Kiều chính là **PGS.TS Nguyễn Ngọc Thiện**. Là một trong những nhà nghiên cứu lý luận phê bình văn học, PGS.TS Nguyễn Ngọc Thiện đã cho ra đời tác phẩm *Nhìn lại cuộc tranh luận nghệ thuật 1935 - 1939* vào năm 1996. Trong đó có công bố một số bài viết của Lê Tràng Kiều và một phần tác phẩm *Văn chương và hành động*- tác phẩm có tính chất tuyên ngôn nghệ thuật của *Văn phái phương Đông* mà Lê Tràng Kiều tham gia chấp bút cùng Hoài Thanh và Lưu Trọng Lư. Sau này các bài viết đó của Lê Tràng Kiều được tuyển vào cuốn *Văn học Việt Nam thế kỷ 20* một cách đầy đủ hơn.

Năm 1997 *Tuyển tập phê bình nghiên cứu văn học Việt Nam 1900 – 1945* gồm 5 tập được nhà xuất bản Văn học ấn hành, trong đó ở tập 3 có sưu tập các tác phẩm phê bình văn học của Lê Tràng Kiều.

Cũng trong năm 1997, tác giả **Mã Giang Lân** trong *Tổng tập văn học Việt Nam (tập 24B)* cũng đã tuyển chọn một số bài phê bình của Lê Tràng Kiều nhưng cũng chỉ là các bài phê bình về thơ Mới.

Năm 1999, cuốn *Văn chương và hành động* được nhà nghiên cứu Nguyễn Ngọc Thiện cho xuất bản toàn văn. Đây là cuốn sách duy nhất được coi là tuyên ngôn nghệ thuật của *Văn phái phương Đông* trong đó Lê Tràng Kiều là một thành viên. Trong suốt một thời gian dài của lịch sử *Văn phái phương Đông* hầu như không được nhắc đến và *Văn chương và hành động* thì chỉ còn là một cái tên sách được điểm qua khi thống kê danh mục tác phẩm của

Hoài Thanh. Bởi tác phẩm này vừa in xong chưa kịp phát hành thì đã bị nhà cầm quyền thực dân thu hồi. Như một sự đền bù của lịch sử vào năm 1996 *Văn chương và hành động* đã từ nước Pháp xa xôi trở về với bạn đọc Việt Nam và năm 1999 nhà nghiên cứu Nguyễn Ngọc Thiện đã công bố toàn văn tác phẩm này. Đây là cuốn sách duy nhất có gắn tên tuổi của Lê Tràng Kiều nhưng vai trò của ông trong đó có phần bị mờ nhạt trước Hoài Thanh và Lưu Trọng Lư.

Cùng năm 1999, Nguyễn Ngọc Thiện và Lữ Huy Nguyên công bố sưu tập các bài phê bình văn học trên tạp chí *Tao Đàn* trong đó có các tác phẩm của Lê Tràng Kiều đăng trên tạp chí này.

Năm 2000 trong cuốn: *Vũ Trọng Phụng - về tác giả tác phẩm*, NXB Giáo dục có sưu tầm 1 bài của Lê Tràng Kiều về Vũ Trọng Phụng viết năm 1935.

Năm 2002 trong *Diễn đàn Văn nghệ Việt Nam (số 3 + 4) Nguyễn Xuân Sanh* viết hồi ký về Lê Tràng Kiều đã ca ngợi “Nhà văn - nhà báo Lê Tràng Kiều, con người cương trực”, tinh thần yêu nước và những đóng góp cho công cuộc kháng chiến cứu nước của Lê Tràng Kiều: Nguyễn Xuân Sanh viết: “*Tâm lòng yêu nước của anh (Lê Tràng Kiều) tinh cương trực và tình đoàn kết hoà nhã của anh, thu hút được bạn bè nhà báo nhà văn gần gũi với anh mà bà con trong Nam thường gọi là “nhóm ký giả kháng chiến”... riêng Lê Tràng Kiều đáng quý trọng là có khá nhiều bài vun đắp cho tinh thần chiến đấu của nhân dân và đất nước vì độc lập tự do thống nhất*”.

Năm 2002 *Nguyễn Anh Chi* là người sưu tập các bài phê bình in trong *Tiểu thuyết thứ 5*, trong đó có các bài phê bình của Lê Tràng Kiều.

Năm 2003 trong cuốn *Tranh luận văn nghệ thế kỷ 20* do nhà xuất bản Lao động ấn hành trình bày cuộc tranh luận về thơ cũ - thơ mới có trích các bài phê bình về thơ mới của Lê Tràng Kiều tham gia tranh luận với tư cách là thành viên của phái *Nghệ thuật vị nghệ thuật*.

Năm 2004 trên *Tạp chí văn học* số 3, Nguyễn Anh Chi trong mục “*Chân dung văn học*” có viết bài về Lê Tràng Kiều. Anh Chi đã tóm tắt cuộc đời sự nghiệp của Lê Tràng Kiều và những đóng góp của ông cho văn học cũng như cho kháng chiến. Anh Chi viết :“*Và, chúng tôi bỗng muốn nói với Lê Tràng Kiều, một câu thôi, rằng, những gì ông làm được trong suốt cuộc đời rong ruổi ngoài Bắc trong Nam, một cuộc đời hành động đâu có chết được, và những ý nghĩa của nó càng không thể chìm vào hư vô*”.

Năm 2004 nhà xuất bản *Thế giới* phát hành *Từ điển văn học* (bộ mới) trong đó **Bùi Thị Thiên Thai** viết mục về Lê Tràng Kiều đã sưu tập được khá đầy đủ về tiểu sử của Lê Tràng Kiều và các tác phẩm của ông đồng thời cũng có những nhận xét đánh giá đúng mực hơn về tác giả này

Năm 2004 luận văn của **Phùng Gia Thế** với đề tài: *Cuộc tranh luận thơ mới - thơ cũ - những vấn đề lịch sử và lý luận* bảo vệ tại khoa Ngữ văn Đại học Sư phạm Hà Nội cũng đã có những bước đầu đề cập đến vai trò của Lê Tràng Kiều trong cuộc tranh luận thơ mới - thơ cũ qua việc phân tích một số bài tham gia tranh luận của ông.

Năm 2005 nhà xuất bản khoa học xã hội cho phát hành cuốn *Lý luận phê bình văn học Việt Nam từ đầu thế kỷ 20 đến năm 1945* của PGS.TS Nguyễn Ngọc Thiện. Trong đó có nghiên cứu về hai cuộc tranh luận nghệ thuật, đều đề cập đến vai trò của Lê Tràng Kiều

Tiếp đó cùng năm 2005 Nguyễn Ngọc Thiện chủ biên cuốn *Văn học Việt Nam thế kỷ 20 - Lý luận phê bình nửa đầu thế kỷ* (Quyển 5 - tập 3) công bố gần như toàn vẹn các bài phê bình của Lê Tràng Kiều.

Năm 2006 trong cuốn *Những cuộc tranh luận văn học nửa đầu thế kỷ XX* của nhà xuất bản *Văn hoá thông tin* do **Mã Giang Lân** viết cũng công bố một số bài phê bình của Lê Tràng Kiều về thơ mới, góp phần tham gia vào cuộc tranh luận thơ mới - thơ cũ.

Như vậy qua việc tìm hiểu và khảo sát các công trình nghiên cứu về Lê Tràng Kiều, người viết nhận thấy rằng chưa có một luận văn thạc sĩ nào nghiên cứu về đề tài này. Một mặt có thể do việc công bố đầy đủ tác phẩm của Lê Tràng Kiều cũng mới chỉ hoàn thành cách đây không lâu. Mặt khác Lê Tràng Kiều lại đứng bên cạnh những tác giả nổi tiếng như Hoài Thanh, Lưu Trọng Lư nên tên tuổi của ông phần nào bị khuất lấp hơn.

Trong quá trình nghiên cứu vấn đề người viết đã kế thừa những luận điểm khả thủ trong kết luận của các nhà nghiên cứu đi trước. Với bộ sưu tập đầy đủ các tác phẩm của Lê Tràng Kiều người viết sẽ làm sáng tỏ trên mọi phương diện những đóng góp của Lê Tràng Kiều đối với phê bình văn học Việt Nam trước Cách mạng tháng Tám.

3- ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU

Trên cơ sở khai thác nguồn tư liệu là toàn bộ các tác phẩm của Lê Tràng Kiều đã được hệ thống một cách đầy đủ trong cuốn *Văn học Việt Nam thế kỷ XX* do **PGS.TS Nguyễn Ngọc Thiện** chủ biên, người viết sẽ đi sâu nghiên cứu quan niệm văn học của Lê Tràng Kiều và phê bình thơ của ông trên cả phương diện nội dung và nghệ thuật.

Về cơ bản, toàn bộ các tác phẩm nghiên cứu phê bình văn học của Lê Tràng Kiều bao gồm 32 bài. Chúng tôi sẽ thống kê trong phần phụ lục của luận văn. Khi nghiên cứu về phê bình văn học của Lê Tràng Kiều người viết sẽ đặt vào bối cảnh lịch thời đại trong tiến trình phát triển của nền phê bình lý luận văn học nước nhà. Bởi chủ nghĩa duy vật lịch sử đã chỉ ra rằng không một cá nhân nào tồn tại ngoài thời đại. Hơn nữa các tác phẩm của Lê Tràng Kiều ra đời một bối cảnh khá đặc biệt trong lịch sử văn học. Đó chính là giai đoạn của các cuộc tranh luận nghệ thuật đang diễn ra sôi nổi trên văn đàn: *Tranh luận về Truyện Kiều* (1924 - 1925), *Tranh luận về quốc học* (1925 - 1941), *Tranh luận về thơ mới, thơ cũ* (1935 - 1942), *Tranh luận về Duy tâm hay duy vật* (1933 -

1939), *tranh luận nghệ thuật vị nghệ thuật hay nghệ thuật vị nhân sinh* (1935 - 1939), *Tranh luận dân hay không dân trong tác phẩm của Vũ Trọng Phụng* (1936 - 1939).

Chính vì thế người viết sẽ phân tích các tác phẩm của Lê Tràng Kiều trong sự đối sánh với những người cùng quan điểm như Hoài Thanh, Lưu Trọng Lư và cả với những người có quan điểm đối lập như Hải Triều để làm sáng tỏ tư tưởng và những đóng góp của ông.

4- PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Việc nghiên cứu một cách khoa học, nghiêm túc toàn bộ tác phẩm phê bình văn học của Lê Trọng Kiều không gì khác ngoài mục đích đánh giá một cách toàn diện, công bằng và khách quan về những đóng góp của Lê Tràng Kiều cho nền lý luận phê bình văn học Việt Nam.

Với mục đích như vậy, hệ thống lý luận triết học Mác- Lê nin, chủ nghĩa duy vật lịch sử và chủ nghĩa duy vật biện chứng sẽ là cơ sở phương pháp luận chung cho toàn bộ luận văn của chúng tôi.

Nghiên cứu một tác gia phê bình văn học, người viết đã kết hợp các phương pháp nghiên cứu cơ bản sau: phương pháp hệ thống và phương pháp lịch sử, phương pháp thống kê, phân loại kết hợp với so sánh, phân tích và tổng hợp.

5- CẤU TRÚC CỦA LUẬN VĂN

Ngoài phần *Mở đầu*, phần *Kết luận* và *Thư mục tham khảo*, Luận văn được cấu trúc thành 3 chương như sau:

Chương I: Lê Tràng Kiều - Cuộc đời và sự nghiệp

Chương II: Quan niệm văn học của Lê Tràng Kiều

Chương III: Lê Tràng Kiều - nhà phê bình thơ mới đầu tiên

THƯ MỤC THAM KHẢO

1. HUY CẬN

Phong trào thơ mới

TC *Diễn đàn văn nghệ Việt Nam*, số 7, 2002.

2. TRƯỜNG CHINH

Chủ nghĩa Mác và Văn hoá Việt Nam.

Nxb Sự thật - Hà Nội, H, 1974

3.HÔNG CHƯƠNG

Phương pháp sáng tác trong văn học nghệ thuật.

Nxb Sự thật, H, 1962

4.HÔNG CHƯƠNG

Mấy vấn đề về lý luận và phê bình văn nghệ.

Nxb Văn học Hà Nội, H, 1965

5.PHAN CỰ ĐỆ

Phong trào thơ mới (1932 - 1945).

Nxb Khoa học xã hội (tái bản), H, 1982.

6.PHAN CỰ ĐỆ

Văn học lãng mạn Việt Nam (1930 - 1945).

Nxb Hội nhà văn, H, 1996

7.PHAN CỰ ĐỆ (chủ biên)

Văn học Việt Nam 1900 - 1945.

Nxb Giáo dục, H, 2003

8. NGUYỄN ĐĂNG ĐIỆP

Giọng điệu trong thơ trữ tình.

Nxb Văn học, H, 2003

9.NGUYỄN ĐĂNG ĐIỆP

Vọng từ con chữ (tiểu luận phê bình)

Nxb Văn học, H, 2003.

10. HÀ MINH ĐỨC

Thơ và mấy vấn đề trong thơ Việt Nam hiện đại.

Nxb Khoa học xã hội, H, 1974

11. HÀ MINH ĐỨC

Khảo luận văn chương.

Nxb Khoa học xã hội, H, 1997

12. HÀ MINH ĐỨC

Một thời đại trong thi ca - về phong trào thơ mới (1932 - 1945).

Nxb Khoa học xã hội, H, 1997

13. HÀ MINH ĐỨC (chủ biên)

Lý luận văn học.

Nxb Giáo dục, H, 1998

14. HÀ MINH ĐỨC - BÙI VĂN NGUYỄN

Thơ ca Việt Nam, hình thức và thể loại.

Nxb Đại học quốc gia (tái bản), H, 2003

15. NGÔ VĂN GIÁ

Những vấn đề lý luận văn học giai đoạn 1930 - 1945.

Luận án tiến sĩ Ngữ văn, ĐHSP Hà Nội, 1996

16. DƯƠNG QUẢNG HÀM

Văn học Việt Nam sử yếu (tái bản)

Nxb Hội nhà văn, H, 1996

17. ĐỖ ĐỨC HIỆU

Thi pháp hiện đại.

Nxb Hội nhà văn, H, 2000.

18. BÙI CÔNG HÙNG

Quá trình sáng tạo thơ ca.

Nxb Văn hoá thông tin, H, 2000.

19. TRẦN ĐÌNH HỢU - LÊ CHÍ DŨNG

Văn học Việt Nam 1900 - 1945.

Nxb Giáo dục (tái bản lần thứ ba), H, 1999.

21. “LÊ TRÀNG KIỀU”

Trong “**Văn học Việt Nam thế kỷ XX**”, Lý luận - phê bình nửa đầu thế kỷ, Quyển năm- tập III.

Nxb Văn học, H, 2004.

22.KHRAPCHENCO M.B

Cá tính sáng tạo của nhà văn và sự phát triển của văn học (Lê Sơn - Nguyễn Minh dịch).

Nxb Tác phẩm mới, H, 1978.

23.NGUYỄN HOÀNH KHUNG (Viết chung)

Lịch sử văn học Việt Nam (1930 - 1945), tập V, phần I.

Nxb Giáo dục, H, 1978

24.LÊ ĐÌNH KỶ

Thơ mới những bước thăng trầm.

Nxb TP Hồ Chí Minh, H, 1989

25.CAO KIM LAN

Về cuộc tranh luận thơ mới, thơ cũ (1932 - 1941)

TC Diễn đàn văn nghệ Việt Nam, số 7, 2002

26.CAO KIM LAN

“Cuộc tranh luận về thơ mới, thơ cũ và những vấn đề lý luận đặt ra trong quá trình hiện đại hoá nền văn học dân tộc”, Trong : Sự phát triển của lý luận phê bình văn học Việt Nam từ đầu thế kỷ XX đến 1945.

Công trình cấp Bộ, do PGS - TS Nguyễn Ngọc Thiện làm chủ nhiệm, nghiệm thu tháng 12, 2003.

27. THANH LĂNG

Phê bình văn học thế hệ 1932.

Phong trào văn hoá xuất bản, H, 1972

28. MÃ GIANG LÂN

Tiến trình thơ hiện đại Việt Nam.

Nxb Giáo dục, H, 2000.

29. LƯU TRỌNG LƯ

Mùa thu lớn.

Nxb Tác Phẩm mới, H, 1987

30. PHƯƠNG LỰU (chủ biên)

Lý luận văn học tập III.

Nxb Giáo dục, H, 1988

31. PHƯƠNG LỰU (chủ biên)

Lý luận văn học (tập I).

Nxb Giáo dục, H, 1986

32. PHƯƠNG LỰU

Lý luận phê bình văn học phương Tây thế kỷ XX.

Nxb Văn học Trung tâm văn hoá ngôn ngữ Đông Tây, H, 2001

33. PHƯƠNG LỰU

Góp phần xác lập hệ thống quan niệm văn học trung đại Việt Nam.

Nxb Văn hoá thông tin, H, 2002.

34. NGUYỄN ĐĂNG MẠNH

Nhà văn tư tưởng, phong cách

Nxb Giáo dục (tái bản), H, 2002

35. HỒ CHÍ MINH, LÊ DUÂN, TRƯỜNG CHINH, PHẠM VĂN ĐỒNG,

VÕ NGUYỄN GIÁP, NGUYỄN CHÍ THANH

Về văn hoá văn nghệ

Nxb Văn hoá, H, 1972

36. PHẠM THẾ NGŨ

Việt Nam văn học giản ước tân biên (tập III)

Nxb Đồng Tháp (tái bản), 19980

37. LÃ NGUYỄN

Phê bình văn học là văn học

TC Văn học số 5 - 1986

38. LÃ NGUYỄN

Phê bình - Một nhân tố tổ chức quá trình văn học

TC Văn học số 5 - 1987

39. LÃ NGUYỄN

Phê bình văn học hay là vương quốc của các tranh luận.

TC Văn học số 7 - 2004

40. NHIỀU TÁC GIẢ

Hoài Thanh với khát vọng Chân - Thiện - Mỹ.

Nxb Hội nhà văn, H, 2000

41. NHIỀU TÁC GIẢ

Thơ mới 1932 - 1945.

Nxb Văn học, H, 2004

42.NHIỀU TÁC GIẢ

Thơ mới (1932 - 1945) tác gia và tác phẩm.

Nxb Hội nhà văn, H, 2004

43.NHIỀU TÁC GIẢ

Nhìn lại một cuộc cách mạng trong thơ ca (60 năm phong trào thơ mới).

Nxb Giáo dục, H, 1993.

44. VŨ ĐỨC PHÚC (viết chung)

Sơ thảo lịch sử văn học Việt Nam 1930 - 1945.

Nxb Văn học, H, 1964.

45.VŨ ĐỨC PHÚC

Bàn về những cuộc đấu tranh tư tưởng lớn trong lịch sử văn học Việt Nam hiện đại.

Nxb Khoa học xã hội, H, 1971

46.TRẦN THỊ SÂM

Những chuyển biến trong quan niệm về thơ từ đầu thế kỷ XX đến 1945.

Luận án tiến sỹ Ngữ văn, Viện văn học, H, 2001

47.NGUYỄN HỮU SƠN

Tản mạn về phê bình thơ.

TC Nghiên cứu văn học số 7- 2004

48. TRẦN ĐÌNH SỬ

Lý luận và phê bình văn học.

Nxb Hội nhà văn, H, 1996

49. TRẦN ĐÌNH SỬ - LÊ BÁ HÃN - NGUYỄN KHẮC PHI (chủ biên)

Từ điển thuật ngữ văn học.

Nxb Đại học quốc gia (tái bản), H, 1997.

50. TRẦN ĐÌNH SỬ

Hành trình thơ Việt Nam hiện đại. Trong: Văn học và thời gian.

Nxb Văn học, H, 2001.

51. TRẦN ĐÌNH SỬ

Mấy vấn đề lý luận về phê bình văn học.

TC NCVH số 7-2004

52. HOÀI THANH - LƯU TRỌNG LƯ' - LÊ TRANG KIỀU

Văn chương và hành động.

Phương đông xuất bản, In lần thứ nhất, 1936

Nxb Văn học (tái bản), H, 1999

53. HOÀI THANH

Chuyện thơ...,

Nxb Tác phẩm mới, H, 1978

54. HOÀI THANH

Tuyển tập (2 tập).

Nxb Văn học Hà Nội, H, 1982

55. HOÀI THANH

Bình luận văn chương.

Nxb Giáo dục, H, 1998

56.HOÀI THANH

Thi nhân Việt Nam (bản in lần thứ 16).

Nxb Văn học, H, 1999

57.NGUYỄN NGỌC THIÊN

Tài năng và bản lĩnh nghệ sĩ.

Nxb Hội nhà văn, H, 2000

58.NGUYỄN NGỌC THIÊN (chủ biên)

Tranh luận văn nghệ thế kỷ 20 (2 tập).

Nxb Lao động xã hội, H, 2000

59.NGUYỄN NGỌC THIÊN(chủ biên)

Lý luận phê bình văn học Việt Nam từ đầu thế kỷ 20 đến năm 1945.

Nxb Khoa học xã hội, H, 2005

60.NGUYỄN NGỌC THIÊN (chủ biên)

Tuyển tập phê bình văn học Việt Nam (1900 - 1945), tập IV.

Nxb Văn học, H, 1997.

61.NGUYỄN NGỌC THIÊN (chủ biên)

Tuyển tập phê bình nghiên cứu văn học Việt Nam (1900 - 1945), tập I.

Nxb Văn học, H, 1997.

62.NGUYỄN NGỌC THIÊN

Tuyển tập phê bình văn học Việt Nam (1900 - 1945), tập V.

Nxb Văn học, H, 1997.

63.NGUYỄN NGỌC THIÊN (chủ biên)

Nhìn lại cuộc tranh luận nghệ thuật 1935 - 1939.

64. NGUYỄN NGỌC THIÊN

Văn học Việt Nam thế kỷ XX

Nxb Văn học, H, 2004

65. LƯU KHÁNH THƠ

Thơ và phê bình thơ.

TC Nghiên cứu văn học, số 7, 2001.

66. TRẦN MẠNH TIẾN

Lý luận phê bình văn học Việt Nam đầu thế kỷ XX.

Nxb Giáo dục, H, 2001

67. LỘC PHƯƠNG THUY

André Gide cuộc đời và tác phẩm.

Nxb Khoa học xã hội, H, 2002

68. TỪ ĐIỂN VĂN HỌC (tập I, tập II)

Nxb Văn học Hà Nội, H, 1983 - 1984/68.

69. TỪ ĐIỂN VĂN HỌC (bộ mới)

Đỗ Đức Hiểu, Nguyễn Huệ Chi (chủ biên), Nxb Thế Giới, H, 2004

70. NGUYỄN THỊ THANH XUÂN

Phê bình văn học Việt Nam thế kỷ 20 (1900 - 1945).

Nxb Đại học quốc gia TP Hồ Chí Minh, H, 2004.